

Bestuurlijke Netwerkaart

Milieu Nedersaksen

Nederlandse Academie
voor Crisisbeheersing en Brandweerzorg
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.nipv.nl
info@nipv.nl
026 355 24 00

Colofon

Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan de samensteller geen aansprakelijkheid aanvaarden voor schade ontstaan door eventuele fouten c.q. onvolkomenheden in deze publicatie.

Om deze publicatie te kunnen blijven ontwikkelen en verbeteren, ontvangen wij graag commentaar en suggesties ter verbetering. Vragen of opmerkingen kunt u sturen naar info@nipv.nl, onder vermelding van Bestuurlijke Netwerkkarten.

© Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) en provincie Noord-Holland, 2025

Auteur(s)	Merijn ten Dam
Contactpersoon	Merijn ten Dam

Datum	2025
Status	Handboek - werkversie
Versie	202511

Wij hechten veel belang aan kennisdeling. Delen uit deze publicatie mogen dan ook worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding.

Milieu Nedersaksen

**voor waterverontreiniging, zie bestuurlijke netwerkkaart waterbeheer;
voor stralingsincidenten zie bestuurlijke netwerkkaart stralingsincidenten**

Crisistypen	> Milieuschade algemeen: dreigende milieuschade > Bodem: ernstige verontreiniging van bodem met gevaar, aanzienlijke nadelen of hinder voor personen of publiek > Lucht: luchtverontreiniging die het leven of de gezondheid van mensen in gevaar brengt of waarbij grote materiele schade dreigt > Gevaarlijke stoffen: onmiddellijk ernstig risico voor de gezondheid van mens of milieu
-------------	--

Bevoegd gezag	Lucht > Staatliches Gewerbeaufsichtsamt (arbeidsinspectie) > Niedersächsischen Ministerium für Umwelt, Energie und Klimaschutz Bodem > Kreise en kreisfreie Stadt > Staatliches Gewerbeaufsichtsamt > Niedersächsischen Ministerium für Umwelt, Energie und Klimaschutz Gevaarlijke stoffen > Kreise en kreisfreie Stadt > Staatliches Gewerbeaufsichtsamt > Niedersächsischen Ministerium für Umwelt, Energie und Klimaschutz > Bundesstelle für Chemikalien > Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit > Bundesregierung
---------------	---

Soorten maatregelen	> eigen maatregelen van een ieder (zorgplicht voor het milieu), in het bijzonder de eigenaar van een installatie of inrichting of de exploitant. > toezicht en handhaving van eigen maatregelen > verbieden, beperken of stilleggen van installaties en bedrijfsprocessen > (tijdelijk) verbieden of beperken van (gebruik) van gevaarlijke stoffen en van productieprocessen voor of met gevaarlijke stoffen > maatregelen ter bescherming van de openbare veiligheid in het algemeen
---------------------	---

Eigen maatregelen

- > Een ieder: er rust een zorgplicht voor het milieu op een ieder, dus bij een incident dienen direct eigen maatregelen te worden getroffen.
- > Deze plicht is wettelijk gespecificeerd voor eigenaren en exploitanten van installaties en voor zogeheten verantwoordelijkheden: natuurlijke of juridische personen die vanuit beroepsmatig handelen, werkzaamheden of verantwoordelijkheid milieuschade veroorzaken of dreigen te veroorzaken.

Bevoegd gezag

- > De milieutaken zijn in Duitsland primair de verantwoordelijkheid van de deelstaten. Uitzondering betreffen aspecten van het toezicht op gevaarlijke stoffen, vooral waarbij de EU of haar lidstaten betrokken zijn. Die zijn de verantwoordelijkheid van de Bondstaat.
- > In deelstaat Nedersaksen ligt de primaire verantwoordelijkheid voor de milieumaatregelen van de overheid bij:
 - de *Kreisen* (districten) en *kreisfreie Städte* (grote steden);
 - of de *Staatliches Gewerbeaufsichtsamt* (arbeidsinspectie).
- > Bij een ramp kunnen bevoegde gezagen zowel bevoegd zijn in het kader van de algemene rampenbestrijding als bevoegd zijn op grond van milieurecht.

Bestuurlijk toezicht

- > Het Ministerium für Umwelt, und Klimaschutz kan zo nodig het optreden bij bodemverontreinigingen overnemen of de bevoegdheid aan een ander toewijzen. Het ministerie kan tevens de arbeidsinspecties aanwijzingen geven bij hun taakuitoefening (zie hieronder).

Staatliches Gewerbeaufsichtsamt (arbeidsinspectie)

- > In Nedersaksen houden tien regionale diensten van de arbeidsinspectie

(*Staatliches Gewerbeaufsichtsamt*)

toezicht op verschillende aspecten van milieu- en arbeidsveiligheid. Zij kunnen zelfstandig optreden.

- > De arbeidsinspecties vallen onder de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het *Ministerium für Umwelt, Energie und Klimaschutz* en het *Ministerium für Soziales, Arbeit, Gesundheit und Gleichstellung*. De ministeries kunnen zo nodig aanwijzingen geven.

Gevaarlijke stoffen voor mens en milieu

- > De *Kreisen* en *kreisfreie Städte* handhaven de Europese en Duitse regelgeving ten aanzien van gevaarlijke stoffen. Zij kunnen de nodige bevelen geven om overtredingen te voorkomen of ongedaan te maken. Als bevelen niet worden opgevolgd en er gevaar dreigt voor leven en gezondheid van mens en dier, kunnen werkzaamheden geheel stilgelegd of verboden worden.
- > De *Staatliches Gewerbeaufsichtsamt* kan het gebruik en productie van een gevaarlijke stof tijdelijk verbieden, voor ten hoogste voor een periode van drie maanden. Dit kan ook betrekking hebben op stoffen die door de EU zijn toegestaan.
- > De *Bundesregierung* kan bij direct gevaar het gebruik en productie van een gevaarlijke stof onmiddellijk verbieden of beperken voor een periode van twaalf maanden, ook als deze stof is toegestaan op basis van EU- regelgeving. Verlenging van het verbod vereist goedkeuring van de *Bundesrat*. Voor biociden is de *Bundesstelle für Chemikalien* bevoegd.
- > In geval de handhaving betrekking heeft op de ten uitvoerlegging van EU- regelgeving waarbij informatie-uitwisseling of andere betrokkenheid van lidstaten aan de orde is, is niet een *Kreise* of *kreisfreie Stadt* van de deelstaat bevoegd, maar op Bonds niveau de *Bundesstelle für Chemikalien*.

Bodemverontreiniging

- > Een ieder is verplicht om op bij bodemgebruik eventuele bodemverontreiniging te voorkomen. Bodemeigenaren en exploitanten zijn verplicht om maatregelen te nemen om bodemverontreiniging te voorkomen.
- > Het saneren van de bodem bij gevaar, of grote hinder of benadeling van personen of publiek, is de verantwoordelijkheid van de veroorzaker, of in tweede instantie de eigenaar of exploitant van de bodem.
- > De *Landkreise* en de *kreisfreien Städte* als ook de steden *Celle*, *Cuxhaven*, *Göttingen*, *Hildesheim* en *Lüneburg* houden toezicht op de naleving van saneringsverplichtingen en kunnen zo nodig veroorzakers, eigenaren of exploitanten maatregelen opleggen. Indien de eigenaren of exploitanten niet ook de veroorzaker zijn van de bodemverontreiniging worden zij in principe vergoed.
- > Als de veroorzaker een installatie of inrichting is waarvoor de *Staatliches Gewerbeaufsichtsamt* bevoegd is in het kader van de luchtverontreiniging dan is de *Staatliches Gewerbeaufsichtsamt* ook het bevoegd gezag bij mogelijke bodemverontreinigingen.

Luchtverontreiniging

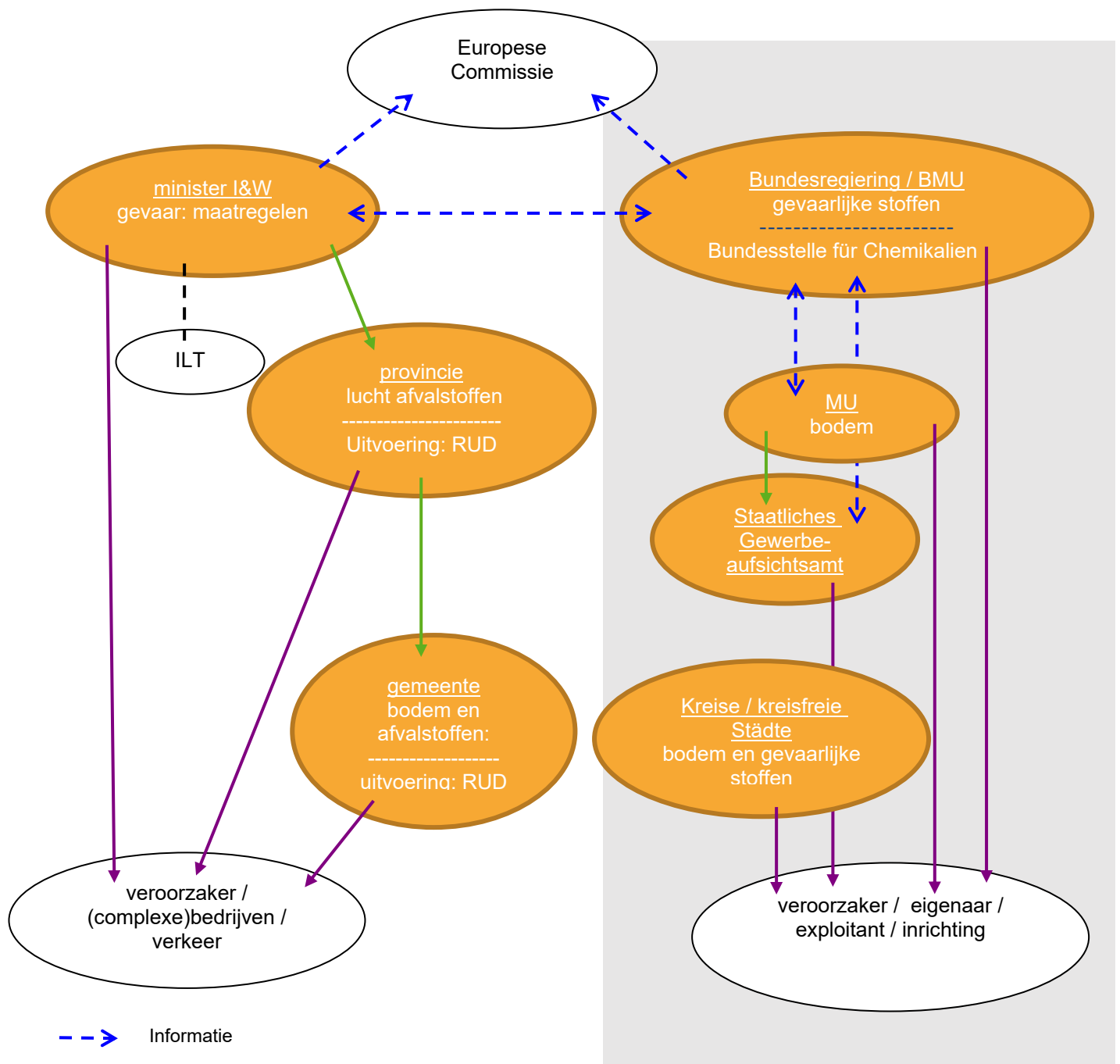
- > Als de milieugevolgen van een uitstoot van gassen het leven of de gezondheid van mensen in gevaar brengt of als er grote materiele schade dreigt, kan het in bedrijf brengen of in bedrijf houden van de veroorzakende installatie of inrichting worden verboden. Tevens kan dit als onvoldoende maatregelen zijn genomen om zware ongevallen te voorkomen.
- > Niet vergunningsplichtige installaties en inrichtingen kunnen stilgelegd en zelfs weggehaald worden, als er geen andere maatregelen voorhanden zijn om het publiek en de omgeving te beschermen.
- > Als een inrichting niet voldoet aan wettelijke eisen dan kan de overheid het bedrijf gedeeltelijk of geheel stilleggen. Als

er een directe dreiging is voor de volksgezondheid of het milieu dan is de overheid verplicht het bedrijf deels of geheel stil te leggen.

- > Vier van de tien regionale diensten van de *Staatliches Gewerbeaufsichtsamt* zijn bevoegd op te treden in het kader van de luchtverontreiniging:
 - Braunschweig voor Braunschweig en Göttingen;
 - Hannover voor Hannover en Hildesheim;
 - Lüneburg voor Celle, Cuxhaven en Lüneburg;
 - Oldenburg voor Emden, Oldenburg en Osnabrück.

Europese en internationale aspecten

- > De Europese Unie is kaderstellend voor de aanpak van milieu-incidenten, maar vervult tijdens de responsfase geen rol (afgezien van mogelijke bijstand in het kader van de algemene rampenbestrijding, *zie de bestuurlijke netwerkkaart rampenbestrijding*).
- > Verschillende Europese richtlijnen schrijven wel voor dat een incident aan de Europese Commissie en aan betrokken lidstaten moet worden gemeld. Voor Duitsland is dat de *Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit*, voor deze soms de *Bundesstelle für Chemikalien*.

- - -> Informatie
- - - Interne lijnen
- Maatregelen jegens bevolking/bedrijven
- Bestuurlijk toezicht (aanwijzingen), tevens onderlinge informatie

RUD	Regionale Uitvoeringsdienst / omgevingsdienst
I&W	ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
BMU	Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit
MU	Niedersächsisches Ministerium für Umwelt, Energie und Klimaschutz